

РЕЦЕНЗИЯ

на научните трудове и учебно-педагогическата дейност
на **ст. преп. д-р Боряна Стоянова Костова-Стамболийска**,
представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“
във Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“
по област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Английски
език за специални цели), обявен в ДВ бр. 79 от 26.09.2025 г.

Основание за рецензията: Заповед на Ректора на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ № 926 от 26.12.2025 г. и постъпили документи за участие в конкурса.

Рецензент: проф. д-р Галина Николова Шамонина, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, ПН 1.3. Педагогика на обучението по...

1. Общо представяне на получените материали и процедурата на конкурса

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник бр. 79 от 26.09.2025 г., участва един кандидат – ст. преп. д-р Боряна Стоянова Костова-Стамболийска от Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ (ВСУ).

Представеният от кандидата комплект материали включва всички необходими документи и е в съответствие със ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и чл.3 от Наредба №3 за академичния състав във ВСУ. Приложени са всички необходими за процедурата документи.

Приложени са 11 сертификата, придобити по линия на продължаващото обучение (краткосрочно и дългосрочно), 3 от които са за специализации в чужбина по теми, свързани с: език и култура (Русия, 2006); методика на обучението: използване на електронни платформи в обучението, целеполагане

и измерване на постигнатите резултати, психология на групата (Исландия, 2012); култура и общество (САЩ, 2016).

Д-р Боряна Стоянова Костова-Стамболийска е представила за участие в конкурса общо 16 научни трудове: 1 хабилитационен труд върху дискурсия подход в обучението по чужд език за специални цели; 1 публикувана монография по темата на докторската дисертация; 2 студии и 12 статии. Приемат се за рецензиране 1 хабилитационен труд, 2 студии и 12 статии. Три от статиите са публикувани в научни списания, индексирани в Web of Science и Scopus.

Представените за участие в конкурса научни трудове не повтарят дисертационния труд и научните публикации за придобиване на ОНС „доктор“; няма доказано по законоустановения ред плагиатство или недостоверност на научните данни в тях.

Справката за изпълнение на минималните национални изисквания на кандидата е изготвена коректно. Включените в нея материали по показатели Г и Д надвишават необходимия брой точки за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Процедурата по конкурса е коректно спазена.

2. Кратки данни на кандидата

Боряна Стоянова Костова-Стамболийска получава магистърска степен по специалност „Английска филология“ във Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 1996 г. През 2023 г. защитава докторска дисертация в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Английски език) във Факултета по хуманитарни науки на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“.

Научно-преподавателският стаж на д-р Костова-Стамболийска е 29 години. Има педагогически опит като преподавател по английски език във висши училища. Работи като преподавател към Департамента по чуждоезиково обучение от 1996 г. и като старши преподавател от 2009 г. до настоящия

момент. От 2023 г. е директор на Департамент „Чуждоезиково обучение и следдипломна квалификация“ (ДЧОСДК) във ВСУ.

Специализирала е в различни направления на лингвистиката и методиката на чуждоезиковото обучение, има значителен опит в преподаването на филологически дисциплини. Развива активна консултантска и преводаческа дейност в областта на специализирания английски език.

Удостоена е с грамота-награда за стойностна научна публикационна дейност в международни издания (2023).

Изнасяла е лекции в чуждестранни университети.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

3.1. Оценка на учебно-педагогическата дейност

Оценката ми за учебно-педагогическата дейност на д-р Боряна Костова-Стамболийска е много висока и се потвърждава от дългогодишния ѝ опит като лектор в бакалавърски и магистърски програми, включително с чуждестранни студенти.

От справка за учебната заетост на кандидата е видно, че за последните три академични години (2023 – 2026) д-р Костова-Стамболийска води два лекционни курса – по специализиран английски език и по езика на академичната комуникация. Общият брой на учебните курсове в периода 1996 – 2025, разработени и водени от кандидата, е 12 задължителни и избираеми дисциплини, сред които: практически английски език, общ английски език, бизнес английски език, специализиран английски език в сферата на международните организации и дипломацията, култура, общество и политика на Великобритания, лингвостранознание на САЩ, специализиран английски език за юристи и др. Лекциите по академична комуникация се провеждат на български и на английски език. Водените от кандидата дисциплини са осигурени с дигитални ресурси. За целите на курса по международни организации е разработен и публикуван учебник.

Д-р Костова-Стамболийска осъществява научно-методическо ръководство на студентски разработки, публикувани в два студентски сборника

– с есета (*Прозорци към света. Сборник есета на студенти*. Варна: Университетско издателство „Черноризец Храбър“, 2012) и с проекти по чужд език (*Здравей, Проект! Сборник езикови проекти на студенти*. Варна: Университетско издателство „Черноризец Храбър“, 2012). Ръководител е на практиката по културология на чуждестранни студенти.

Ежегодните студентски оценки за качеството на провежданото от д-р Костова-Стамболийска обучение са неизменно високи.

Д-р Костова-Стамболийска води курсове за преподаватели на ВСУ и по линия на СДК в областта на английски език за академични цели, бизнес английски език и общ английски език. Тя е автор на програмите за докторантски минимум по английски език. Посочената учебна заетост е признак за ангажираността на д-р Костова-Стамболийска с дейността на ДЧОСДК, в който протича нейното академично израстване.

Организатор е на два форума – Квалификационен семинар за учители (2024) и Научно-методически семинар за преподаватели, проведен съвместно с ПУ „Паисий Хилендарски“ (2025).

Д-р Костова-Стамболийска участва в 6 академични мобилности и изнася лекции в университети в Чехия (2016), Италия (2018), Белгия (2021), Полша (2023), Испания (2024) и Турция (2025).

3.2. *Оценка на научната и научно-приложната дейност на кандидата*

Тематиката на представената научна продукция е актуална и отговаря на областта и професионалното направление на обявения конкурс.

Хабилитационният труд „Дискурсният подход в обучението по чужд език за специални цели“ (Варна: Университетско издателство „Черноризец Храбър“, 2025) е в обем от 187 страници и включва предговор, увод, четири глави, заключение, списък на съкращенията, списък на фигурите и таблиците и списък на цитираната литература. Заключениета на автора се основават на задълбочено проучване на съществуващите литературни източници и натрупания практически опит в изследваната област. Авторът познава добре историята и съвременното състояние на обекта на изследването. Посочени са 193

библиографски източника (49 на български, 139 на английски и 5 на руски език), 39 от които са публикувани през последните десет години.

Дискурсният подход е представен като цялостна теоретична рамка и дидактически подход в обучението по чужд език за специални цели (СЧЕО). Четирите глави на научния труд последователно преминават през разкриването на теоретичните основи, контекстуалните параметри, методическите приложения и практическата реализация на дискурсният подход в СЧЕО.

Предложена е теоретично обоснована концепция, базирана на съвременни концепти и резултати от проучвания на авторитетни български и чуждестранни автори, която включва езикови, когнитивни, прагматични, межкултурни и ценностни компоненти и дефинира дискурсна компетентност като съвкупност от способности за участие в сложни професионални и академични комуникации. Моделът надгражда традиционните представи, развити в рамките на комуникативната компетентност, и предлага критерии и параметри за изследване и развитие на специализираните езикови умения. Показано е как чрез интегриране на форма, функция и употреба дискурсният подход става основа за подбор на учебно съдържание, проектиране на учебни задачи и развитие на умения за интерпретиране и създаване на значения. Според тезата на автора, резултатът от СЧЕО е формирането на три взаимосвързани типа компетентности: дискурсна, межкултурна и ценностна. Межкултурната компетентност превръща езиковото обучение в средство за развитие на толерантност и емпатия, които са от решаващо значение за професионалната комуникация. Ценностна компетентност включва етична чувствителност, гражданска отговорност и културна осъзнатост. Чрез анализа на професионални и културни дискурси студентите се учат да разпознават, как езикът отразява и предава ценности, как се конструират представите за справедливост, отговорност и равенство в различни общества. Изведена е спецификата на академичния дискурс и са показани начини, по които обучаемите развиват аргументативни умения и критическа грамотност. Гражданското образование е представено като пример за прилагане на дискурсният подход в социално значим контекст.

Задълбочен е авторският анализ във втора глава, представен като библиометрично изследване на развитието на обучението по чужд език за специални цели в България (1974–2024), което разкрива постепенното му институционализиране и нарастващия интерес към жанровия подход и анализа на дискурса. Предложен е исторически преглед на развитието на СЧЕО на базата на изследвания в българското научно списание „Чуждоезиково обучение“.

В третата глава на изследването са представени авторски модел и материали, които показват как дискурсният подход може да бъде трансформиран в ефективни методически решения и приложен в различни академични и професионални области – политически науки, международни отношения, правни науки и академична комуникация. Предложеният модел на обучение показва, че СЧЕО не се изчерпва с усвояване на терминология, а се превръща в инструмент за академично, професионално и личностно развитие.

Представените в четвърта глава авторски конкретни учебни модели, дидактически задачи и дейности убедително илюстрират дидактическия потенциал на дискурсният подход. Предложен е практически инструментариум, чиято ценност се състои във факта, че е апробиран и по категоричен начин е доказал ефективността от приложението му в СЧЕО и ролята му в подкрепа на главната теза на автора. Използването на автентични текстове и задачи, проектна и проблемно-базирана технология, наред с етнографски и жанрови подходи, гарантира висока степен на приложимост на придобитите знания и умения в реална професионална и академична среда. Практикоприложният характер на хабилитационната монография се допълва и от предложените авторски дидактически дейности, фокусирани основно върху развиването на дискурсна, межкултурна и ценностна компетентност в СЧЕО.

Всички научни публикации на кандидата са актуални като проблематика и отговарят напълно на областта и професионалното направление на обявения конкурс. Прави впечатление фактът, че научно-изследователските интереси на д-р Костова-Стамболийска обхващат широк спектър от проучвания в областта на методиката на СЧЕО: интердисциплинарно свързване на езиковото обучение

с правната култура (3); теоретично обоснован модел на учебен материал за СЧЕО, изграден върху анализ на политически дискурс (4, 11); политическата легитимация като сложен дискурсивен процес (7); академичен дискурс като езиков код на научната комуникация и на жанров подход като ефективен метод за неговото описание и преподаване (5, 6, 8, 9, 15, 16); иновативни методи за СЧЕО (8, 10, 12, 13, 14).

Публикациите на кандидата се отличават с аналитична дълбочина и изследователска прецизност. Представената научна продукция има приносен характер в областта на методиката на обучението по английски език за специални цели. Същевременно с това, практическата приложимост на нейните изследвания и публикации е безспорна. Трудовете на д-р Костова-Стамболийска не повтарят участвалите за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, отговарят на изискванията за академични публикации и съдържат научни и научно-приложни приноси, които са нейно лично дело.

Следва да се отбележи фактът, че две статии са публикувани в реферирано и индексирано в Web of Science българско научно издание, една – в Scopus, а останалите единайсет - в научни сборници и списания, които са рецензирани и имат висока академична репутация.

3.3. Приноси (научни, научно-приложни, приложни) и цитирания

Постиженията на д-р Боряна Костова-Стамболийска са прецизно формулирани и отразени в справката за научните приноси, приложена към документите за конкурса.

Бих отбелязала следните по-важни приноси:

В теоретичен план:

- разработена е концептуална теоретична рамка за обучението по чужд език за специални цели, която позиционира дискурса като основна комуникативна единица и ключов обект на лингвистично и педагогическо изследване;
- новаторска е предложената концепция за дискурсна компетентност като многопластова категория и интердисциплинарен център на обучението по чужд език за специални цели, съчетаващ езиковедски и педагогически модели;

- проведен е систематичен библиометричен анализ на развитието на обучението по чужд език за специални цели в България (1974–2024).

4. В научно-приложен план:

- разработен е инструментариум за анализ на политическия и академичния дискурс и за изследване на институционална комуникация, приложим в лингвистиката, социалните науки и образованието;
- предложена е авторска методическа система за обучение по чужд език за специални цели, основана на дискурсия подход, структурирана във фази и изградена върху работа с автентични жанрове, дискурсни категории и аналитични процедури, което е безспорен принос към модернизацията на университетското чуждоезиково обучение.

5. В приложен план:

- разработени са авторски методически материали и иновативни дидактически решения, адаптирани към политически, юридически и академичен дискурс, които развиват академичната грамотност, межкултурната и ценностната осъзнатост в рамките на обучението по чужд език за специални цели и обогатяват развитието на методическата практика в университетското образование.

Научните постижения на кандидата са отразени в 11 цитирания в страната и чужбина, които не са използвани за друга процедура. 5 от тях са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни – Web of Science и Scopus, 4 - в монографии и толове с научно рецензиране, 3 - в списания с научно рецензиране. Цитиранията са обстойни по съдържание. Има цитирания от чуждестранни автори, което е показателно за международната ѝ разпознаваемост.

4. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към представените за участие в конкурса материали.

Препоръчвам на д-р Костова-Стамболийска да насочи публикационната си активност към издания с дидактичен характер – учебници за студенти-юристи.

5. Лични впечатления

Познавам д-р Костова-Стамболийска от началото на преподавателската ѝ кариера във ВСУ. Винаги ме е впечатлявала с високата си мотивация,

професионална компетентност и интердисциплинарни научно-изследователски интереси. Тя е последователна и целеустремена, притежава необходимия управленчески опит и допринася за етичните взаимоотношения в колегията и със студентите.

Заключение

След запознаване с представените в конкурса материали, анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях приноси, потвърждавам, че д-р Боряна Стоянова Костова-Стамболийска отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му и Наредба № 3 за развитие на академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Давам своята положителна оценка и въз основа на гореизложеното убедено препоръчвам на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър” да избере ст. преп. д-р Боряна Стоянова Костова-Стамболийска за академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Английски език за специални цели).

31.01.2026 г.

проф. д-р Галина Шамонина